

Інноваційна технологія «Чудеса на піску» (авт. Т.М.Грабенко, Т.Д.Зінкевич-Євстигнєєва)

Принцип "Терапії піском" був запропонований ще Карлом Густавом Юнгом, чудовим психотерапевтом, засновником аналітичної терапії. Може бути, природна потреба людини "морочитися" з піском, і сама його структура підказали великому Юнгом цю ідею. Адже пісок складається з дрібних крупинок, які тільки при з'єднанні утворюють улюблену нами пісочну масу. Багато психологів бачать в окремих крупинках символічне відображення автономності людини, а в піщаній масі - втілення Життя у Всесвіті.

Пісок має властивість пропускати воду. У зв'язку з цим, фахівці парапсихологи стверджують, що він поглинає "негативну" психічну енергію, очищає енергетику людини, стабілізує її емоційний стан. Спостереження і досвід показують, що гра в пісок позитивно впливає на емоційне самопочуття дітей і дорослих, і це робить його прекрасним засобом для розвитку і саморозвитку дитини.

Гра з піском як консультативна методика була описана англійським педіатром Маргарет Ловенфельд в 1939 році. В ігровому приміщенні створеного нею Лондонського Інституту Дитячої Психології вона встановила два цинкових підноса, один наполовину наповнений піском, а інший – водою, і формочки для гри з піском. Іграшки "жили" в коробці. Маленькі пацієнти інституту використовували іграшки у грі з піском, а коробки з піском вони називали «світом». Тому М.Ловенфельд назвала свій ігровий метод «світової методикою».

Формуванням концепції "пісочної терапії" (або "пісок-Play") займалися, в основному, представники юнганської школи. Наприклад, швейцарський аналітик Дора Калфф. Однак, для навчальних цілей унікальні можливості піску до недавнього часу практично не використовувалися. Щоб заповнити цю прогалину, Т.М.Грабенко, Т.Д.Зінченко-Євстигнєєвою була створена система пісочних ігор, спрямованих на навчання та розвиток особистості в цілому.

Основні принципи ігор на піску

1. Створення природного стимулюючого середовища, в якому дитина відчуває себе комфортно і захищено, виявляючи творчу активність. Для цього слід добирати завдання, що відповідають можливостям дитини; формулювати інструкцію до ігор в казковій формі; виключати негативну оцінку її дій, ідей, результатів, заохочуючи фантазію і творчий підхід.

2. "Пошквалення" абстрактних символів: літер, цифр, геометричних фігур, і пр. Реалізація цього принципу дозволяє сформувати і посилити позитивну мотивацію до занять і особистісну зацікавленість дитини в те, що відбувається.

3. Реальне "проживання", програвання всіляких ситуацій разом з героями казкових ігор.

На основі цього принципу здійснюється взаємний перехід уявного в реальне і навпаки. Наприклад, опинившись в ролі Рятувальника Принцеси, дитина не просто пропонує вихід із ситуації, але й реально розіграє його на піску за

допомогою мініатюрних фігурок. Так, вона реально переконується в правильності чи хибності обраного шляху.

Що потрібно для ігор на піску?

1. Водонепроникний дерев'яний ящик. Якщо займатися з дітьми в малій групі (3-4 людини) або індивідуально, його розмір – 50-70 сантиметрів. Такий розмір скриньки відповідає оптимальному полю зорового сприйняття, і це дозволяє охоплювати його поглядом цілком. Пісочні терапевти "любовно" називають ящик з піском "підносом" – з боків він може бути забезпечений ручками для зручності транспортування. Краще, якщо піднос буде саме дерев'яним, це полегшить перенесення пісочного досвіду в реальну діяльність.

Для занять з великими групами дітей потрібно ящик значно більшого розміру. Внутрішня поверхня підноса (дно і борти) фарбують в синій або блакитний колір. Таким чином, дно підноса буде символізувати воду, а борта – небо.

2. Чистий, просіяний пісок (деякі його навіть прожарюють в духовці). Він не повинен бути занадто великим або занадто дрібним. Піском заповнюється менша частина скриньки. Для пісочних ігор краще, якщо він буде вологим. Таким чином, пісок ставить символічну "лінію горизонту".

3. "Колекція" мініатюрних фігурок, висотою бажано не більше 8 сантиметрів. У набір іграшок можуть увійти:

- людські персонажі;
- будівлі: будинки, школи, церкви, замки ;
- тварини: домашні, дикі, доісторичні, морські, і пр.;
- машини: сухопутні, водні, космічні, бойові;
- рослини: дерева, кущі, квіти, овочі та ін;
- будівлі: мости, огорожі, ворота, портали, кошари ;
- природничі предмети: черепашки, гілочки, камені, кістки, яйця і пр.;
- символічні предмети: джерела для загадуванням бажань, ящики зі скарбами, коштовності та ін ;
- казкові герої: злі і добрі;
- релігійні предмети і сувеніри;
- жива зелень і пр.;
- флакони з-під парфумів та ін;
- пластикові або дерев'яні букви і цифри, різні геометричні фігури (круги, трикутники, прямокутники, піраміди і ін).

Словом, усе, що зустрічається в навколишньому світі.

З чого починати?

1. Ігри на розвиток тактильно-кінестетичної чутливості і дрібної моторики рук ("Чутливі Долоньки").

2. Ігри на розвиток фонематичного слуху, корекція звуковимови, навчання читання та письма. ("Пісочна грамота")

3. Пізнавальні ігри на піску. Види пізнавальних ігор на піску:

- Ігри на знайомство з навколишнім світом. Через них ми пізнаємо те, що поряд з нами: тварин (диких та домашніх), комах, ліси, поля, річки, озера, моря, острови, професії, місто, транспорт, побут та ін

- Географічні ігри. Тут ми дізнаємося, як живуть люди в різних куточках планети. Моделюємо в пісочниці різні кліматичні зони і життя в них. Наприклад, часто дітям непросто уявити собі життя в тропічних багатоярусних лісах. Фотографії недостатньо. Створимо "живі" картинки на піску. Ставимо фігурки екзотичних дерев та кущів по ярусах (слід пам'ятати, чого немає в "колекції", замінюємо природним матеріалом), обвиваємо їх "ліанами", мотузочками, розміщуємо на них фігурки мавп, птахів, фруктів, і відтворюємо "тропічну зливу".

- Фантастичні ігри. У пісочниці імітується життя на інших планетах: місячний ландшафт, поверхня Марса і пр. Це унікальна можливість для нас - використовувати сучасну дитячу субкультуру (трансформерів, роботів і пр.) у "мирних", пізнавальних цілях. Після перегляду мультфільмів можна запропонувати дитині відтворити на піску картинку, яка найбільш запам'яталася, програти ще раз хвилюючу ситуацію, придумати до неї альтернативне продовження. Розігруючи "зоряні війни" на піску, реалізуючи бажання бути супергероєм і вічно живим, дитина звільняється від внутрішньої напруги та отримує від нас багато цікавої інформації про космічні тіла, кораблі, дослідження.

4. Історичні гри. Ми захоплюємося діорамами битв, представлених у великих музеях, але ж це не що інше, як застигла пісочна картина. Тільки в пісочниці дитина може все САМА побудувати і програти, ставши учасником історичних подій. Професійні військові використовують ігри на піску, вивчаючи стратегію бойових дій

5. Ігри-екскурсії по місту. Батьківщина починається з рідного міста, селища. Його історія робить істотний вплив на думки і життя мешканців. Історія міста, як і життєвий шлях людини, має свої радощі й печалі. Ці події можна розігрувати на піску.

Використана література

1. Аромштам М. Ігри на вологому піску // Дошкільна освіта – червень №12 2006
2. Андрунь С. Чудеса з піску // Обруч №3 2007
3. Дбайлива Н.Ф. Використання пісочниці в корекції емоційно-вольової і соціальної сфер дітей раннього і молодшого дошкільного віку // Дошкільна педагогіка /січень, лютий/ 2007
4. Дбайлива Н.Ф. Пісочна терапія в корекції емоційної сфери дітей раннього і молодшого дошкільного віку// Дошкільна педагогіка /липень, серпень/ 2006
5. Грабенко Т.М. Ігри з піском або пісочна терапія // Дошкільна педагогіка №5 /вересня, жовтня/ 2004
6. Горошкова Л. Ігри з піском і водою // Дошкільне виховання №6/89
7. Зінкевич - Євстигнєєва Т.Д. Практикум по пісочній терапії
8. Зінкевич - Євстигнєєва Т.Д., Грабенко Т.М. Практикум по креативній терапії / СПб.: Мова: ТЦ Сфера, 2001

9. Зінкевич - Євстигнеєва Т.Д., Грабенко Т. М. Коректувальні розвиваючі і адаптуючі ігри Спб.: Дитинство - Прес, 2002
 10. Зінкевич - Євстигнеєва Т.Д., Грабенко Т.М. Чудеса на піску: Практика пісочної терапії (диск).
 11. Кичура В.В. Конспекти занять з використанням пісочної игротерапії з дітьми старшого дошкільного віку // Дошкільна педагогіка /травень/ 2008
 12. Кондратьєва С.Ю. Ігри з піском і водою в роботі по формуванню просторово-кількісних представлень у дошкільників із ЗПР // Дошкільна педагогіка /травень, червень/ 2005
 13. Семенова О.В. Використання пісочної терапії при роботі з дітьми раннього віку, що мають проблеми в розвитку//інтернет
 14. Сакович Н.А. Технологія гри в пісок. Ігри на мосту. - Спб.: Мова, 2008.
-

Пісок – це щось надзвичайно чарівне і зачаровує...

“Розум дитини – на кінчиках її пальців”.
В.І. Сухомлинський

Впровадження інноваційних технологій неодмінно сприяє формуванню творчої уяви, формує повноцінну особистість в умовах сучасного життя, виховує найкращі людські якості, а також допомагає забезпечити успішну соціалізацію на етапі дошкільного навчання і виховання.

Чарівніше за пісок немає для дітей забави,
Його завжди є вдосталь,
Тече він ніжно так крізь руки,
Що не зрівняти його ні з чим...

Іоакім Рінгельнац

Малювання піском «Send-Art» - дивно цікаве і дуже «живе» заняття для дітей та дорослих. Пісочні малюнки несуть в собі можливість трансформацій. Вони допомагають нам усвідомити наші емоційні стани і найглибші духовні переживання, дають пречудову можливість взяти, розкрити і проявити у творчості безліч граней власного «Я».

Актуальність інноваційних технологій:

- *Зростаючі вимоги сучасного суспільства.
- *Нові сучасні підходи до формування зрілої особистості, яка може стикатися з іншими членами суспільства, в конкурентному середовищі при виході з дошкільного закладу.
- *Тенденції розвитку освіти у світі.
- *Акселеративний розвиток дітей з раннього віку.
- *Використання сучасних навчально-виховних функцій.

Головна мета «Метод Sand - ART»: навчання основам читання, письма та малювання; розвиток пізнавальних процесів; розширення кругозору і загальної поінформованості; розвиток дрібної моторики і координації рухів; розвиток уяви і творчих здібностей; стабілізація і гармонізація психоемоційного стану; формування навичок конструктивного спілкування.

Звичайний пісок – це щось надзвичайно чарівне і зачаровує.

Задачі «Метод Sand - ART»:

- Розвиток пізнавальних процесів (сприйняття, увага, пам'ять, образно-логічне мислення, просторова уява);
- Розвиток творчого потенціалу, розкриття своїх унікальних здібностей, формування комунікативних навичок;
- Тренування дрібної моторики рук, координації руху, пластики, яка стимулює розумові процеси, покращує пам'ять, розвиває мову (логопедія);
- Рівноцінний розвиток і робота лівого (мислення, логіка) і правого (творчість, інтуїція) півкуль головного мозку – розвиток міжпівкульної взаємодії, дитина створює малюнки двома руками;
- Гармонізація емоційного стану, вміння розслабитися, отримання ресурсу (зняття емоційної напруги у тривожних, агресивних і гіперактивних дітей).

Можливо, дізнавшись, що таке SAND ART, Вам самим захочеться зануритися в цей дивовижний світ... Поринути в пісок...

I етап

1. На першому етапі забезпечуються умови для проведення занять з «Метод Sand-ART» в групі дошкільного закладу.

2. Проведення тематичних консультацій з батьками, організація видів діяльності, технологічних засобів активації психічних процесів і подальшого перетворення їх на творчі здібності.

Так, батьки та діти знайомляться з програмою «Метод Sand - ART».

3. Проводилася педагогічна рада «Створення умов для розвитку творчих здібностей дітей на основі особистісно орієнтованого підходу засобами образотворчого мистецтва» для вихователів «Аукціон педагогічних ідей». І проводився семінар навесні «Пісок як матеріал для розвитку творчості та навчання дітей» з практикумом «Казка на піску».

II етап

На другому етапі реалізація програми «Метод Sand-ART» також передбачається вивчення та впровадження кращого досвіду роботи інших.

- Використання авторських програм для роботи з дітьми.
- Перегляд фото- і відеоматеріалів інших.
- Складання бібліографії науково-методичної літератури, періодичних видань із питань роботи малювання піском з дітьми.

- Робота з літературою

1. «Пісок як матеріал для розвитку творчості та навчання дітей» / Вихователь-методист. - 2010. - № 4. с.21;

2. Пам'ятка «Загальні Рекомендації з підготовки та проведення адаптаційних ігор-занять». Вихователь-методист. - 2010. - № 6 с.31;

3. Т.Д.Зінкевич - Євстігнєєва, Т.М.Грабенко «Чудеса на піску»; практикум з пісочної терапії. - СПб; Видавництво «Мова», 2007,-340С.;

4. Г. Колесова, Н. Богдан, В. Рубан, Н. Дмитришена «Пісочна терапія: досвід роботи», «Матеріали пісочної терапії», «Малюнки на піску або счарівний пісок у дитячих руках»; Журнал Психолог дошкілля, № 1(42), січень 2013р., с.4- 34.

III етап

На третьому етапі визначається рівень розвитку дітей за допомогою психолого-педагогічного обстеження дітей у різних видах діяльності.

Існує поглиблена психогімнастика щодо вивчення розвитку здібних дітей за допомогою пакету діагностичного інструментарію для вивчення інтелектуального, творчого потенціалу дошкільнят.

- Методика Н.І.Смілянської «Визначення видів здібностей дитини», методика Е.Н.Кульчинської.

- Серія вербальних субтестів В.А.Маляко та інші; О.М.Д'яченко «Домалювання фігур».

На третьому етапі проводяться моніторинги знань і навичок здібностей дітей. Також проводяться заходи з батьками дітей щодо реалізації програми, а саме:

- Консультації для батьків «Пісок як матеріал для розвитку творчості та навчання дітей», «Оформлення виставки художньої творчості дітей», «Пісочниця – наш світ, а іграшки в ній – люди»;

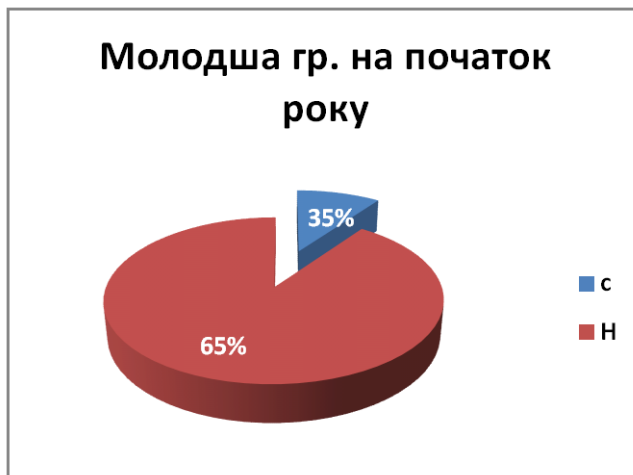
- Зроблені папки – пересувки «Розвиток творчих здібностей дітей методом Sand-ART»;

- Організована творча майстерня дітей та батьків.

Результат цієї роботи – діяльність дітей, протягом якої вони демонстрували рівень компетентності, насиченості інформацією, розуміння краси і почуттів.

Із дітьми проводилися:

- Бесіди, робота з наочним матеріалом.
- Інтегровані і комплексні заняття.
- Випуск газет з дітьми, колективні роботи.
- Конкурси «Юні художники», «Талановиті скульптори».

Малювання піском цілюще вже саме по собі.

Художник хоче малювати.
Нехай не дають йому зошит...
На то й художник і художник –
Малює він, де тільки може...

Подивіться в очі дитині, яка малює піском, і ви побачите в них захоплення, радість і щастя.

ДОДАТОК ОРГАНІЗАЦІЙНО - ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА

№ з/п	Тематика заходів	Форма проведення	Категорія (з ким проводити)	Термін проведення	Відповідальний
1.	Створення в ДНЗ умови для організації педагогічного процесу з «Методу Sand-ART».	Заняття, конкурси	Діти		Вихователь
Методична робота					
2.	На педагогічній раді: <ul style="list-style-type: none"> • Визначити і затвердити форми роботи з дітьми; • Складання плану заходів щодо роботи з дітьми з «Методу Sand-ART»; • Робота з сім'єю щодо організації роботи з дітьми 	«Круглий стіл»	Вихователі, завідувач		
3.	Проведення семінару з теми «Створення умов для розвитку творчих здібностей дітей на основі особистісно орієнтованого підходу засобами	Теоретичний семінар	Вихователі усіх груп		

	образотворчого мистецтва», «Пісок як матеріал для розвитку творчості та навчання дітей» з практикумом «Казка на піску».				
4.	Збирання науково – методичної літератури з «Методу Sand-ART».		Вихователі	Протягом року	
5.	Поповнення тематичної папки «На допомогу вихователеві, який працює за «Методом Sand-ART»		Вихователі	Протягом року	Завідувач ДНЗ

СЕМІНАР

Консультація-лекція

«Пісок як матеріал для розвитку творчості та навчання дітей»

Ігри з піском є ефективним засобом всебічного розвитку дітей у цілому і творчих здібностей зокрема. Багаторічна практика свідчить, що ігри з піском позитивно впливають на емоційне благополуччя дітей. А з огляду на те, що це найулюбленіші ігри дітей, ми, дорослі, повинні максимально використовувати їх з розвивальною, навчальною та корекційною метою.

Сьогодні дуже популярним став метод sandplay, що з англійської дослівно означає «пісочна гра». Власне, це той метод, завдяки якому дитина з піску і невеличких фігурок будує свій індивідуальний і неповторний світ у мініатюрі. Граючись, вона виражає на піску те, що спонтанно виникає в її свідомості.

Ігри з піском дають дитині змогу відчувати себе впевненою і вмілою: вона створює нове, не боїться ламати старе і щось змінювати. У пісочниці створено оптимальні умови для розвитку творчого потенціалу дитини, активізації її просторової уяви, образно-логічного мислення, тренування дрібної моторики рук. У процесі колективних ігор дитина усвідомлює морально-етичні норми, у неї формується гармонійний образ світу.

Дорослі можуть бути впевнені: якщо у дитячому пісочному господарстві все спокійно, то й на душі у дитини спокій і гармонія.

У роботі педагога використовують пісок як основний матеріал для розвитку творчості дітей. Організуючи ігри з піском, слід дотримуватися таких правил:

- максимально заохочувати творчий підхід і фантазію;
- повністю виключати негативну оцінку як дій дітей, так і результатів їхньої діяльності.

Пісок та малювання

Дуже цікавий вид роботи для дітей – малювання на піску та малювання кольоровим піском. Складно переоцінити позитивний вплив малювання на дитину. Це не просто розвага, гра, вміння відтворити навколишній світ. Малювання сприяє гармонійному розвитку дитини та формуванню таких базових якостей особистості, як самостійність і креативність.

Малювання сприяє розвитку дрібної моторики, а як наслідок – розвитку мовлення і розумових здібностей. У дітей розвивається координація рухів. Дитячі пальчики стають більш сильними, спритними, вмілими. Окрім цього, малювання сприяє розвитку пам'яті, уваги, зосередженості. У творчому процесі дитина навчається розрізняти кольори та їх відтінки, у неї формується поняття про форму, величину, кількість. Через малювання дитина пізнає навколишній світ по-новому, запам'ятовує його і вчиться його любити. Ще не вміючи виражати свої емоції словами, дитина чудово «розповідає» про них фарбами. Багата фантазія, ініціативність, вміння приймати рішення, самостійність у їх втіленні, посидючість, зосередженість активно формуються під час малювання і в майбутньому обов'язково знадобляться дитині.

Одним із найдревніших способів малювання є малювання на піску і одним з порівняно нових – малювання піском.

Малювати на піску можна паличкою, камінчиком чи будь-яким іншим придатним для цього предметом. Але найдоцільніше малювати пальчиками. Таке заняття дуже подобається дітям. Малювання пальчиками на піску є корисним для дітей будь-якого віку: у них розвивається дрібна моторика, гнучкість та чутливість пальців.

У процесі малювання на піску дитина розслабляється, у неї проходять страхи, комплекси, розвивається впевненість у собі. Адаже на піску дитина може намалювати все, що завгодно. А невдалий малюнок дуже легко виправити, розрівнявши поверхню піску і продовжуючи малювати доти, доки не отримаєш задумане. Малювати можна не лише на поверхні піску, але й самим піском. Для цього промитий пісок ми фарбуємо у різні кольори і просушуємо. Пісок різного кольору зберігаємо у спеціальних ємкостях.

Малювати піском можна вже з дітьми раннього віку. Для цього використовуємо трафарет. Щоб його виготовити, на білий аркуш паперу наносимо контур малюнка, скажімо, кішки. Потім цей малюнок вирізаємо. Отримуємо аркуш з вирізаним трафаретом. Трафарет накладаємо на аркуш паперу. Пропонуємо малюку замалювати кицю клеєм. Не страшно, якщо малюк виходить за межі малюнка, адже трафарет потім зніматиметься. Далі надаємо малюку можливість самому обрати кольоровий пісок для малювання, яким він притрушує зображення. Зайвий пісок зсипаємо у ящик, знімаємо трафарет і отримуємо зафарбовану кішку. Зображення кішки можна домалювати фарбами – намалювати очі, смужки, плямки тощо. Кішку можна вирізати і «посадити» на заготовлене зображення даху будинку тощо.

Коли діти навчаться наносити клей на аркуш, не виходячи за межі малюнка, можна розмальовувати піском зображення у розмальовках. Для цього дитина спочатку наносить клей на частини зображення певного кольору, присипає їх зверху піском цього кольору, струшує зайвий пісок і переходить до послідовного «зафарбовування» піском відповідного кольору інших деталей зображення. Коли зображення висихають, їх можна вирізати і створити будь-яку колективну композицію.

Дітям подобається виконувати колективні зображення на різні теми, зокрема на морські. Фарбами за допомогою своїх долоньок діти малюють риб та медуз, а піском – морське дно, на якому можна розмістити справжні мушлі.

Старші дошкільники вже можуть самостійно намалювати малюнок простим олівцем, а потім розфарбувати його кольоровим піском.

Для того щоб малювати кольоровим піском, діти мають оволодіти певними прийомами, докласти розумових і фізичних зусиль. Малюків цікавить процес, їм подобаються сліди, які залишає кольоровий пісок на папері. Дітей старшого дошкільного віку більше цікавить результат. Коли діти струшують безформенну купку піску з аркуша паперу і бачать результат – зображення певного предмета, рослини, пташки чи тварини, у них з'являється мотивація до подальшої творчості.

Учимося, граючись у пісочниці

Сухий і мокрий пісок ми використовуємо практично на всіх заняттях. Адже на піску можна ще й «писати». Так, писати букви і цифри... Дітям не страшно помилитися: це не папір, і легко можна виправити допущені помилки, тому на піску діти пишуть із задоволенням. Під час вивчення знакової системи окрім написання самих знаків ми використовуємо і такий прийом, як домальовування. Наприклад: Намалюйте фігуру, яку ми сьогодні вивчали, і домалюйте її так, щоб вийшов предмет. Напишіть цифру, яку ми сьогодні вивчали, і «оживіть» її – домалюйте їй платтячко. У цьому платтячку цифра піде на бал разом з Попелюшкою.

Пісочницю, особливо влітку, можна використовувати для закріплення тих знань, що отримали діти протягом навчального року.

Ігри з піском є ефективним методом психологічної допомоги дитині:

- у формуванні впевненості у собі та стійкої самооцінки
- у гармонізації внутрішнього емоційного стану, зокрема при негативізмі, образливості, конфліктності
- при переживанні будь-яких травматичних ситуацій, таких як розлучення батьків, втрата близьких
- в адаптації до будь-яких змін у житті дитини – вступ до дитячого садка, зміна дитячого колективу, народження брата чи сестри

Пісок і казка

Діти дуже люблять незвичайні історії і казки, які не лише переносять їх з реального світу у чарівний, казковий, але й розширюють їхній кругозір. Через казку, звернену до серця дитини, особливо народну, не спотворену впливом сучасної цивілізації з притаманним їй прагматизмом, діти отримують перший соціальний досвід: знання про людей, про добро і зло та їх протиставлення у людському суспільстві.

Розповідаючи казку «Колобок», ми разом з дітьми виготовляємо з піску її головного героя. А розігруючи казку «Колосок», «печемо» пиріжки, якими можна всіх «пригостити». Тут і формочки можуть знадобитися, і камінчики для прикрашання. А для Курочки Ряби можна зробити гніздечко, куди вона «нестиме» пісочні яєчка.

Казку на піску можна розіграти, пересуваючи персонажів у різних напрямках. При цьому діти поступово навчаються співвідносити мовлення з діями персонажів і починають самостійно творити, змінюючи сюжет, додаючи нових дійових осіб тощо.

Казки на піску – не лише цікаве проведення часу та приємне й доступне дитині заняття, але й істотний механізм розвитку в дитині тонкого розуміння внутрішнього світу людей, спосіб зняття тривоги і виховання впевненості у своєму майбутньому. За допомогою казок на піску можна виховувати дитину, допомагати долати негативні сторони її особистості, які лише починають формуватися.

Наприклад, жадібній дитині дуже корисно буде розіграти сюжет з «Казки про рибака і рибку» Олександра Пушкіна. У пісочниці створюють «море» – розгрібають пісок, вивільнюючи його дно, пофарбоване у голубий колір, що символізує море, а на його піщаних берегах за допомогою дрібних іграшок розігрують дійство.

Казку на піску може вигадати і сам педагог. Головне, щоб у цих казках завжди добро перемагало зло. Кількість персонажів таких казок має бути невеликою, сюжетні повороти – м'якими, спокійними, гарними. Казки на піску повинні бути емоційними, але такими, що оберігають духовний світ і спокій дитини, не несуть у собі тривожності і страхів. Прикладом може бути така авторська казка на піску:

У пісочній країні (погладьте її долонькою) жив-був піщаний чоловічок. Він жив у печері. Зробіть печеру для чоловічка такою, якою ви собі її уявляєте. Зимою піщаний чоловічок спав у своїй печері, а весною прокидався. Уявімо, що наступила весна. Візьміть необхідні предмети, щоб показати прихід весни (заздалегідь можна приготувати штучні квіти тощо). Яскраве Сонце (його показує дорослий) привіталось з піщаним чоловічком (індивідуально з кожною дитиною виконується ритуал привітання). Яскраве, лагідне Сонце помітило, що він дуже сумний і запитало: «Чому ти сумуєш? (Запитуємо кожную дитину.) Ти, мабуть, сумуєш тому, що живеш один. Отже, тобі треба знайти друга, тоді ніколи не сумуватимеш». Діти, у мене до вас є пропозиція – знайдіть друга для свого піщаного чоловічка і збудуйте ціле піщане містечко.

Роль дорослого в організації ігор з піском

Після того, як дорослий підготує обладнання для ігор, створить атмосферу доброзичливості, він виконує роль уважного глядача. Позиція дорослого – це «активна присутність» (принести іграшки, воду, віднайти необхідні матеріали тощо), а не керівництво процесом. Ігри дітей з піском ніколи не інтерпретують і не обговорюють. Цікаві моменти дорослий може фотографувати для виставок, альбомів тощо.

Заняття з піском поліпшують емоційний стан дітей: гіперактивних пісок врівноважує, скутих – розслаблює, тривожних – заспокоює, агресивних – втихомирює. Під час занять та після них усі діти задоволені і виходять з бажанням зустрітися знову. І це, мабуть, найголовніше, що дають дітям ігри з піском.

II частина

Практикум «Казка на піску» (практичні завдання для учасників семінару)

Вправа «Візерунки на піску»

(сухий пісок)

Педагоги пальцем, ребром долоні, щіточкою, паличкою у пісочниці малюють різні прості чи складні візерунки – прямі та хвилясті доріжки, парканчики, східці прикрашають різними фігурками, за бажанням тощо.

Потім розповідають про свої відчуття під час виконання малюнка.

Вправа «Візерунки на піску»

(мокрый пісок)

Вправа проводиться так само, як із сухим піском.

Далі педагогам пропонується розповісти яким піском їм було приємніше виконувати вправи.

Вправа «Казка на піску»

Педагогам дається завдання створити казку на піску за допомогою різноманітних фігурок та елементів, розповісти її.

Памятка «Загальні рекомендації з підготовки та проведення адаптаційних ігор-занять в піску»

1. Адаптаційні ігри в піску слід проводити з підгрупою дітей, особливу увагу при цьому приділяючи новій дитині. До складу підгрупи, у якій працює новачок, потрібно включати дітей, які вже адаптувалися до умов дошкільного закладу. Спостерігаючи за їхніми діями та наслідуючи їх, новачок зможе легко відтворити ті ігри, що його зацікавили.

2. Під час проведення перших адаптаційних ігор-занять не обов'язково дотримуватися їх точної структури та тривалості. Якщо ігри в піску добре стабілізують психофізичний стан дитини, то доцільно збільшити час її занять у пісочниці.

3. Дорослий повинен уважно стежити за реакцією дитини під час роботи з піском. Якщо у дитини виникли негативні емоції або ознаки втоми, заняття слід закінчити.

4. Ознайомлюючи дітей з іграми в піску, дорослий спочатку показує способи дій, а потім дитина разом з дорослим «рука в руці» або самостійно повторює їх. Не потрібно наполягати на чіткому виконанні вказівок. Дорослий на етапі ознайомлення має підстроюватися під дитину.

5. Для початку та кінця ігор-занять варто започаткувати особливий ритуал привітання та прощання – для цього можна використати музику, пісочний годинник, певні звуки, дії тощо (див. вправу «Доброго дня, пісок!»).

6. На перших 2-3 заняттях дитині не показують увесь набір іграшок. Вона має засвоїти досить широкий спектр простих маніпуляцій з піском за допомогою рук, лопатки та щіточки.

7. Бажано, щоб дитина для занять у пісочниці принесла з дому одну зі своїх найулюбленіших іграшок (висота не більше 10-15 см). Але вона може вибрати й ту іграшку, яку запропонував дорослий. Ця іграшка має стати для дитини іграшкою-посередником в іграх з піском.

8. З правилами поведження, заборонами, схваленнями дорослий ознайомлює дітей через іграшку-посередника – Піщинку, яка живе у пісочниці, дружить з дітьми і залюбки з ними грається.

9. Чим молодші діти, тим коротші мають бути правила:

- не можна викидати пісок із пісочниці;
- не можна брати пісок до рота та кидати в інших дітей;
- погрався з піском – помий руки та покажи чисті долоньки дзеркалу.

Людина родиться для радості
В безмежнім світлі доброти,
Щоб вогнеликі диво-райдуги
Над нею зводили мости.

А. Малишко

Якщо порівняти щастя з веселкою, що утворює місток через усе небо, то саме по цьому місточку хочеться піднятись до нашої мрії, нашої мети. Як не можна роз'єднати веселку, так і не можна уявити життя дитячого садка без щасливих, гомінких малят.

Кожний вихователь намагається зробити життя дитини в дошкільному закладі повноцінним, це можливо за умови, що буде забезпечено високий рівень розвитку її творчого потенціалу.

Сьогодні в дошкільній освіті утверджується пріоритетна гуманістична парадигма. На підвищенні ролі розвитку творчого потенціалу дитини наголошують Закон України «Про дошкільну освіту», Національна доктрина розвитку освіти, Базовий компонент дошкільної освіти. Замінити мету діяльності кожного педагога-дошкільника порівняно з традиційною націлює Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі».

Закон України «Про дошкільну освіту» визначає збереження та зміцнення здоров'я дитини як одні із пріоритетних завдань розвитку дошкільної освіти.

Серед багатьох засобів збереження та зміцнення як фізичного, так і психічного здоров'я дошкільників є ігри з піском. На ефективність окремих елементів методу пісочної терапії звертає увагу Н.В.Маковецька, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теоретичних основ фізичної культури ЗДУ: «Сьогодні все частіше погляди педагогів і психологів звертаються до пісочної терапії – одного з найпрогресивніших методів арт-терапії, що надає людині можливість подивитись на себе, свій внутрішній світ очима стороннього спостерігача. Популярність пісочної терапії підтверджується великою кількістю публікацій, де висвітлюються різноманітні аспекти зазначеної проблеми, починаючи з історії виникнення методу до тлумачення картин на піску. Безперечно, усе це дуже цікаво, а пісочна терапія здається досить не складною справою, адже матеріал для неї всім доступний».

Сфера життєдіяльності: «Культура»

Пріоритетні лінії розвитку: художньо-естетичний, фізичний, пізнавальний

Тема заняття: Подорож до Пісочної країни

Підготувала: Делія Ганна Василівна, вихователь групи №10,
ДНЗ (ЦРД) №18 «Ясочка», м. Біла Церква

Програма: «Впевнений старт»

Мета: Знижувати психологічне напруження; розвивати дрібну моторику рук; учити називати своє прізвище та ім'я; ознайомлювати із властивостями піску; закріплювати знання про тварин, про розмір, колір предметів; ознайомити дітей із правилами поводження з піском; виховувати естетичний смак та бажання грати з піском.

Матеріали: Пісочна фея, скриня, повітряні кульки, ящик та лоточки з піском, іграшки тварин (мишка, жабка, зайчик, лисичка, вовк, ведмідь), лійка з водою, миска з водою, паперові полотенця, камінчики (з гладкою та шершавою поверхнею), аудіо запис, покидьковий матеріал.

Хід заняття:

(вихователь представляє гостю заняття)

- Діти, Пісочна фея дуже хоче з вами познайомитись. Давайте повідомимо її наші прізвища та імена. *(діти відповідають повними реченнями: «Мене звати... Моє прізвище...»)*

- Тепер фея знає ваші імена і пропонує вам відвідати її країну. А так, як ця країна незвичайна, то потрапимо ми до неї незвичайним способом.

Хоч і їсть лише повітря –
Поправляється за мить.
Як наїсться, то без вітру
Аж до хмари полетить

(вихователь відкриває скриньку з повітряними кульками і пропонує дітям взяти собі по одній кульці. Діти називають колір своєї кульки)

- Ми можемо полетіти на таких повітряних кульках? (ні) Чому? Що нам потрібно зробити? (наповнити їх повітрям)

(діти надувають повітряні кульки)

(летять до Пісочної країни)

- Ось ми і прилетіли до цієї дивовижної країни. Коли ми приходимо до когось в гості перш за все, що ми робимо? *(вітаємось)*

- Але вітаються тут також незвичайно. Я вас навчу.

(діти повторюють за вихователем рухи: два кивки головою вниз, ліворуч-праворуч, потерти руки, помахати руками, посміхнутись)

- А тепер давайте привітаємось з пісочком:

1. Почергово торкніться піску пальцями однієї руки, потім – другої, а потім одночасно – всіма пальцями.

2. Легко стисніть кулачки з піском, а тепер із напруженням. Повільно висипте його в пісочницю.

3. Торкніться піску всією долонею внутрішньою стороною, а тепер – зовнішньою стороною долоні.

4. Протріть пісочок між долонями.

- Так, з пісочком ми привіталися. А щоб пісочок та мешканці цієї країни не ображалися на нас запам'ятайте такі правила:

- 1) Поводься з піском обережно і охайно
- 2) Не можна пісок розсипати
- 3) Не можна пісок сипати на себе та на товаришів
- 4) Гратися з піском можна закривши рукава
- 5) Після гри слід обов'язково помити руки.

- Якщо ви все запам'ятали та обіцяєте бути слухняними, то фея вас познайомить з мешканцями цієї країни.

(діти знаходять в піску іграшки тварин та описують їх зовнішні ознаки, особливості харчування, умови проживання...)

- Подивіться уважно на цих тварин. В якій казці вони всі зустрічаються? Ви любите казки? Які ви ще знаєте казки?

- Зараз давайте згадаємо казку «Теремок».

- А яка ж казка «Теремок» без теремка? Спробуйте зліпити теремок.

(діти пробують зліпити теремок з сухого піску)

- Ми можемо зліпити теремок? *(ні)* Чому? Що потрібно зробити з піском?

(одна дитина змочує пісок і колективно будують теремок)

(роблять висновок, що ліпиться лише вологий пісок)

(після закінчення роботи діти миють руки в мисці з водою, та витирають паперовими серветками)

- Отже, теремок у нас є. А ось бігла мишка-норушка.

(дрібні кроки пальчиків по піску)

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Мишка в нірку поспішала,
Мишка нірку прикрашала,
Наносила в нірку зілля,
Нині в мишки новосілля.

- Побачила вона теремок і почала проситися жити в ньому. А теремок просить викласти доріжку до нього.

(діти викладають з гладеньких камінчиків довгу доріжку, а з шершавих – коротку, самі класифікуючи їх на дотик)

- А ось стрибає жабка.

(діти б'ють долоньками по піску, пальці розтеперчені)

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Жабка добре попоїла
І перепочити сіла.
Стільки знищила комах
На воді в очеретах,
Що і «квак» сказати не може.
Об'їдатись так негоже!

- Проситься жабка в теремок пожити, а мишка попросила спекти смачних пирогів *(діти місять «тісто», «розкачують», «ліплять пиріжки»)*

- Скаче зайчик. *(двома пальчиками «скачуть» по піску)*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

А це зайчик наш сіренький,
Наче іграшка гарненький.
Любить весело стрибати
І травою ласувати.

- Просять звірята зайчика потанцювати. *(діти під музику «танцюють» ручками)*

- Іде лисичка-сестричка. *(діти трьома пальчиками «ходять» по піску)*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Ось лисичка-невеличка,

Довгий хвостик, хитре личко.

Поживитись знає де –

У селі курчат краде.

Все тихенько, крадькома

Патрикіївна-кума.

- Проситься і лисичка жити в теремок. А звірята просять розповісти правила поведінки під час ігор з піском. *(діти повторюють правила)*

- Іде вовчик-братик. *(діти чотирма пальцями натискають на пісок)*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Вовк полює на тварин,

Санітар у лісі він.

На його тропі не стій,

Бо він сильний і лихий.

А як хто впіймає гаву

Будуть кепські його справи.

- Проситься вовчик жити в теремок. Але й для нього є завдання: посадити дерева навколо теремка. *(діти «висаджують» дерева в пісочниці)*

- Іде ведмідь. *(діти стукають кулачками по піску).*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Хто по лісі в шубі суне?

То ведмедик наш ласун.

Меду з вуликів набрав,

Рибку в річці упіймав.

Потім він піде до хати,

Буде взимку міцно спати.

- Згадайте, що ведмідь зробив з теремком. *(зруйнував)*. Давайте зробимо нашого ведмедика добрим, щоб він не руйнував наш теремок.

(діти ліплять з мокрого піску кулю, в якій живе злість)

- А тепер давайте ми її переможемо. *(діти руйнують кулі і промовляють чарівні слова: «Проганяємо злість і запрошуємо радість!»)*

- Ось нашій ведмедик став добрим і лагідний та подарував нам квіти. Давайте посадимо їх.

(діти викладають з покидькового матеріалу квіти навколо теремка)

- І з тих пір зажили звірята дружно і щасливо.

- А ви дружні? Для чого потрібно дружити? А якщо ми не будемо дружити, що буде?

- Ось скільки ми зробили добра. А тепер давайте попрощаємось з Пісочною країною, її мешканцями та пісочною феєю і вирушимо на наших повітряних кульках до інших діток та розкажемо їм про нашу подорож і як цікаво гратися з піском.

(діти прощаються, беруть кульки та виходять з групової кімнати)

Література:

1. Каратаєва М.І. Розвиток творчої особистості дошкільника/ За заг.ред. Грицюк Л.А. – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори – 2006», 2008. – 352с.
2. Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми: Руководство для детских психологов, педагогов, врачей и специалистов, работающих с детьми. – СПб.: Речь, 2008. – 160 с.
3. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д., Грабенко Т.М. Игры в сказкотерапии. – СПб.: Речь, 2008. – 208 с.
4. Капская А.Ю., Мирончик Т.Л. Планета чудес. Развивающая сказкотерапия для детей. – СПб.: Речь; 2008. – 221 с.
5. Сакович Н.А. Технология игры в песок. Игры на мосту. – СПб.: Речь, 2008. – 176 с.
6. Театрализованные игры в коррекционно-развивающей работе с дошкольниками: Учебно-методическое пособие / Под ред.. Л.Б. Баряевой, И.Г. Вечкановой. – СПб.: КАРО, 2007. – 256 с.
7. Тренинг по сказкотерапии / Под ред.. Т.Д. Зинкевич-Евстигнеевой. – СПб.: Речь, 2007. – 176 с.